

УЧЕБНА ПРОГРАМА
ПО ИНФОРМАТИКА
ЗА IX КЛАС
ЗАДЪЛЖИТЕЛНА ПОДГОТОВКА

I. Общо представяне на учебната програма.

В 9 клас се изучават основите на информатиката. Очертава се предметната област на науката, ролята и мястото и в съвременното общество. В курса са отразени въпроси, свързани с характерните особености и представянето на информацията, информационните процеси и алгоритми за обработка на прости структури от данни. Предвижда се учениците да се запознаят с функционалните възможности на компютърните системи и основните области на приложението им при използване на подходящ приложен софтуер.

Крайният резултат включва както теоретични знания, така и умения за работа с компютърна техника, файлова система и описание и изпълнение на алгоритми.

Главната цел е формиране на култура при боравене с информация и готовност за изучаване и използване на съвременни информационни технологии.

Обучението по информатика в 9 клас допринася за:

1. Формиране на алгоритмична култура;
2. Развитие на познавателните способности на учениците - абстрактно, логическо и алгоритмично мислене, дисциплиниране на мисълта и възможност за самообучение;
3. Формиране на умения за боравене с информация и данни;
4. Формиране на умения и навици за работа с компютърна система, като инструмент за обработване на информация и управление на информационни процеси.

Усвоените знания и формираните умения и навици за боравене с информация са свързани с необходимостта от подбиране, представяне, обсъждане и оценяване на информация във всички КОО по учебния план - литература и езици, математика, социални и природни науки, технологии, физическата култура и спорта, изкуствата, както и в ежедневието.

От всичко казано е ясно, че курсът по информатика в 9 клас не само допринася за формирането на информационна култура, но играе важна роля в процеса на личностната и социална реализация на ученика.

Минимален хорариум по учебен план - 72 часа.

II. Цели на обучението по информатика за 9 клас, първо равнище.

1. Въведение в информатиката - учениците да познават основните понятия и ролята на тази предметна област в съвременното общество.
2. Учениците да владеят начини за описание и реализацията на алгоритми, както и основни информационни структури и алгоритмични конструкции.
3. Учениците да знаят предназначението, функционалните възможности и правилата за експлоатация на компютърна система, както и възможностите за използването им в ежедневно практика.
4. Учениците да знаят същността и функциите на операционните системи (ОС).
5. Учениците да извършват основни операции за управление на файловата система в конкретна ОС.
6. Формиране на личностни качества - логическо и алгоритмично мислене, ясно и точно изразяване, дисциплиниране на мисълта и действието, отзивчивост и толерантност, активно отношение и способност за самообучение.

III. Очаквани резултати от обучението по информатика за 9 клас, първо равнище.

ЯДРА НА УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ	ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ НА НИВО УЧЕБНА ПРОГРАМА
Колона 1	Колона 2
ИНФОРМАЦИЯ И ФОРМАЛНИ МОДЕЛИ	Стандарт: Демонстрира знания за информационните процеси и ролята им за вземане на решения. - посочва (разпознава) основните информационни дейности в конкретен информационен процес; Стандарт: Посочва различни видове информация. - Използва характерните особености на информацията като критерии при оценяването и класифицирането и. Стандарт: Познава представянето (кодирането) на информацията във вид на данни, двоичната позиционна бройна система и мерките за количествена оценка на данни. - Преобразува естествени числа от десетична в двоична бройна система и обратно. - Знае единиците за измерване на информация и връзката между тях. Стандарт: Посочва примери на обекти и явления, пораждащи големи количества данни, съхраняването и обработката на които са невъзможни без използването на технически средства. - Предлага подходящи начини за представяне на информация във вид на данни. Стандарт: Осъзнава необходимостта да бъде подготвен за използването на информационните технологии. - Познава основните понятия, принципи и предназначение на компютърната текстообработка, електронните таблици, базите от данни и специализирания приложен софтуер.
КОМПЮТЪРНИ СИСТЕМИ	Стандарт: Интересува се от историята и бъдещото развитие на компютърните системи и възможностите за приложението им. - Знае конкретни факти от създаването и развитието на компютърните системи. - Коментира новости в областта на компютърните технологии. Стандарт: Познава основните компоненти на съвременния компютър и предназначението им. - Описва принципната схема на персоналния компютър, както и функционалното предназначение на основните му компоненти. - Описва основните компоненти и характеристиките (спецификацията) на конкретна, широко използвана (стандартна) компютърна конфигурация. Стандарт: Класифицира различните видове компютърни системи по определени признаци. Познава класификации на компютърните системи по: - типа на елементна база; - типа на процесора; - предназначението им. Стандарт: Умее да работи с клавиатура, мишка, принтер и устройствата за работа със сменяеми носители на данни (дискети, CD). Стандарт: Разграничава функциите на компютъра (хардуера) от тези на компютърните програми (софтуера).
ОПЕРАЦИОННИ СИСТЕМИ	Стандарт: Изрежда основните функции на операционните системи (ОС). - Обяснява същността и основните функции на операционна система. Стандарт: Използва средствата на ОС за организация и управление на файлова система. - Форматира дискета; - Създава и организира файлова структура чрез средствата на конкретна операционна система; Стандарт: Интерпретира вярно и реагира адекватно на съобщенията на ОС. Стандарт: Познава принципите на текстообработката, обработката на данни с електронни таблици, електронната поща и Internet. - Изброява и обяснява основните понятия и дейности свързани с текстово и таблично представени данни.

	- Описва основните услуги в Internet. Стандарт: Познава правилата за защита от компютърни вируси с конкретен антивирусен пакет. - Знае правила за работа , които предпазват от заразяване с компютърни вируси. - Открива и отстранява компютърни вируси с конкретна антивирусна програма.
АЛГОРИТМИ И СТРУКТУРИ ОТ ДАННИ	Стандарт: Демонстрира познаване на основните характеристики на алгоритмите. - Знае какво е алгоритъм основните му характеристики. Стандарт: Разграничава елементарните стъпки на алгоритъм, моментите на вземане на решения и повторяемите (цикличните) последователности от стъпки. - Умее да разчита кратки програми написани на алгоритмичен език. Стандарт: Прилага средство за формална спецификация при описването на алгоритми. - Знае средства от формален език за описване на последователност от елементарни дейности. - Описва формално и проследява алгоритми. Стандарт: Изгражда циклични алгоритмични конструкции. - Описва формално и проследява разклонени и циклични алгоритми. Стандарт: Познава структурата масив (или списък), включително масив (или списък) от записи и алгоритми за работа с нея. - Знае алгоритми за: въвеждане и извеждане елементи, най-голям и най-малък елемент, сума от елементи. - Изброява и обяснява същността на основните информационни дейности върху структурата файл от записи. - Изпълнява основните информационни дейности в конкретна база от данни.
ПРОГРАМИРАНЕ	Стандарт: Използва свободно елементи на език за програмиране – променлива, аритметичен израз, присвояване на стойност, логически израз, условие, цикъл. - Знае синтаксиса и семантиката на ограничен кръг оператори от конкретен език за програмиране. - Умее да разчита кратки програми написани на език за програмиране. Стандарт: Може да преведе на език за програмиране формално специфициран алгоритъм. - Използва оператори за присвояване, вход, изход, разклоняване, цикъл. - Структурира програмата. - Описва правилно логическата последователност на елементарните действия от алгоритъма. Стандарт: Работи с конкретна среда за програмиране - въвежда, настройва и изпълнява програми, като реагира адекватно на съобщенията на средата. - Използва вградения редактор за въвеждане и коригиране на програмата. - Тества програмата чрез подходящи примери. - Открива и коригира синтактични и логически грешки чрез средствата на транслятора. Стандарт: Съставя програми на език за програмиране, реализиращи прости алгоритми за обработка на данни. - Описва и изпълнява чрез език за програмиране несложни линейни, разклонени и циклични алгоритми. - Реализира чрез програма алгоритми за: въвеждане и извеждане на елементи, MIN и MAX елемент, сума от елементи. Стандарт: Познава основните етапи при решаването на задачи с компютър. - Изброява основните етапи при решаването на задачи с компютър. - Описва етапите при реализация на конкретно задание.

IV. Учебно съдържание

Колона 3	Колона 4	Колона 5	Колона 6
Очаквани резултати по теми	Основни нови понятия (по теми)	Контекст и дейности /за цялата програма/	Възможности за междупредметни връзки
ТЕМА 1: Увод в информатиката. Ученикът трябва да : 1) обясни предмета на науката информатика, същността на понятието информация и използва характерните особености на информацията като критерии при оценяването и класифицирането и; 2) демонстрира знанията си за основните информационни дейности чрез анализ на конкретен информационен процес; 3) преобразува естествени числа от десетична в двоична бройна система и обратно; 4) знае единиците за измерване на информация и връзката между тях; 5) предлага подходящи начини за представяне на информация във вид на данни.	Информация, информатика, данни, кодиране, бройни системи, информационни дейности, информационен процес, единици за измерване на информация.	На учениците трябва да се даде възможност: 1. Да търсят самостоятелно и представят в реферативна форма допълнителна информация свързана с изучаваните теми. 2. Да наблюдават в действие съвременна компютърна система оборудвана със стандартни периферни устройства.	От и към всички природни науки - способност да анализира информационен процес и да представя информацията във вид на данни. От и към математика - бройни системи. Към информационните технологии - единици за измерване на информация и връзката между тях
ТЕМА 2: Компютри и операционни системи. Ученикът трябва да : 1) описва принципната схема на персоналния компютър, както и функционалното предназначение на основните му компоненти; 2) описва основните компоненти и характеристиките (спецификацията) на конкретна, широко използвана (стандартна) компютърна конфигурация; 3) обяснява същността и основните функции на операционна система; 4) създава и организира файлова структура чрез средствата на конкретна операционна система; 5) Форматира дискета.	Оперативна памет, външна памет, процесор, входно-изходни (периферни) устройства, ядро и обвивка на операционна система, интерфейс, файл, директория (справочник, каталог, папка), йерархична файлова система (дърво на директории), път до файл, форматиране, копиране и преместване, преименуване, изтриване, системен буфер.	3. Да наблюдават различни операционни системи при изпълнение на основни функции и да работят с файловата структура в конкретна ОС. 4. Да се запознаят с приложен софтуер за текстообработка, електронни таблици, бази от данни и др. 5. Да разчитат, въвеждат, настройват и изпълняват несложни програми. 6. Да работят индивидуално и в екип при изпълнение на	Към информационните технологии: - компютърът като инструмент в инф. технологии; - ОС като среда за управление на компютърна и файлова система. От физика- елементна база за конструиране на компютърни с-ми.

		задание.	
ТЕМА 3: Приложен софтуер Ученикът трябва да: 1) познава основните понятия, принципи и предназначение на: - компютърната текстообработка; - електронните таблици; - базите от данни; - електронната поща и Internet. 2) познава мястото и ролята на специализирания приложен софтуер; 3) Открива и отстранява компютърни вируси с конкретна антивирусна програма.	Документ, редактиране, маркиране (избиране), форматиране, абзац (параграф), клетка, съдържание и стойност на клетка, линейно представяне на аритметичен израз, поле, запис, файл от записи, селекция по ключ, електронен адрес, електронно писмо, Browser, WEB страница, компютърен вирус		Литература и езици – редактиране, абзац, дума, изречение и т.н. Математика – линейно представяне на аритметичен израз. Социални, природни и икономически науки - таблично представяне и обработване на данни. Информационни технологии - разбира предназначението и значението на информационните и комуникационни технологии и осъзнава необходимостта от овладяването им.
ТЕМА 4: Алгоритми, структури данни и програмиране. Ученикът трябва да : 1) знае какво е алгоритъм и основните му характеристики; 2) обяснява същността и ролята на транслятора. 2) познава основни оператори в език за програмиране (присвояване, вход, изход, разклоняване, цикъл), структурата на програмата и умее да настройва и изпълнява програми за решаване на несложни задачи. 3) умее да разчита кратки програми написани на алгоритмичен език; 4) описва формално и изпълнява прости разклонени и циклични алгоритми (вкл. чрез език за програмиране); 5) познава структурата масив или списък и основните алгоритми за обработката и /въвеждане и извеждане елементите, най-голям и най-малък елемент, сума от елементи/; 6) познава основните характеристики на структурата запис; файл от записи, както и основните дейности с тях.	алгоритъм, линейен алгоритъм, разклонен алгоритъм, цикличен алгоритъм, подалгоритъм, константа, променлива, блок-схема, език за програмиране, транслятор, интерпретатор, компилатор, оператор (команда), програма, логическо условие, цикъл, масив или списък, поле, запис, файл от записи		Способност да чете, разработва и описва алгоритми, така ,че тази способност да може да се използва при обучението във всички КОО. От и към логика – знания и умения за използване на логически операции и изрази. От и към математика и природните науки- константа и променлива. Знания и умения за: - разработване на програми за решаване на прости задачи и обработване на данни - да борави с информация организирана в бази от данни, които да намерят приложение при обучението във всички КОО.

V. Специфични методи и форми за оценяване на постиженията на ученика.

1. Устно изпитване - в диалог с ученика учителят преценява способността му да обяснява преподадените понятия и умението да ги използва при решаване на конкретен проблем.
2. Тестово изпитване чрез тестове с многовариантен избор.
3. Практическо изпитване, например:
 - да въведе, настрои и изпълни готова програма;
 - да разработи, опише и изпълни с компютър несложен алгоритъм.
4. Оценяване на работа в екип - разпределяне на задачите и поетапно изпълнение от всеки член на екипа.
5. Оценяване на реферат.

VI. Методически указания.

1. Бройните системи се изучават до ниво представяне на естествени числа и преобразуването им от десетична в двоична бройна система и обратно.
2. Учителят избира и преподава минималния брой операции, реализиращи основни функции (описани в Тема 2, Колона 3 и Колона 4), общи за повечето ОС.
3. Приложният софтуер се представя на учениците като демонстрация на съответните приложения и за илюстриране на понятия и дейности. На учениците се дава възможност да експериментират, без да се очаква формиране на конкретни умения.
4. Учебното съдържание свързано с базите от данни се илюстрира чрез двумерна таблица.
5. Учителят определя езика за програмиране (ЕП), който да се използва в обучението. Учителят следва да избере минималното подмножество от оператори от ЕП, достатъчни за описване и реализация на предвидените в учебната програма алгоритми и структури от данни.
6. Понятието подалгоритъм се въвежда при изучаването на алгоритми, но не се реализира като подпрограма.
7. Успешното постигане на ДООИ по информатика налага ученикът да работи с компютър поне през 50% от учебното време.